

24NAE NACIONALNA EKONOMIJA

Cilj izučavanja predmeta Nacionalna ekonomija je da spozna celovitu ekonomsku stvarnost naše zemlje, koja se inače tokom studija izučava sa najrazličitijih strana (uglova) kroz brojne ekonomske discipline. Osnovna razlika je u tome što ostale discipline nemaju za predmet proučavanja celovitu ekonomsku stvarnost zemlje, već je svaka analizira iz svog osobenog aspekta (ugla), sa odgovarajućim teorijskim osloncem i metodologijom, obuhvatajući prvenstveno određenu stranu ekonomske problematike. Upravo zato, uspešnim savladavanjem sadržaja predmeta Nacionalna ekonomija student će biti osposobljen da razmatra celinu ekonomske stvarnosti zemlje u kojoj živi i radi, da na njoj proverava, potvrđuje/osporava teorijske zakonitosti ili nalaze do kojih je sam došao, zatim da primenjuje brojna već stečena metodološka znanja i na odgovarajući način interpretira dobijene rezultate, sa stanovišta celine privrede zemlje.

Osnovni sadržaj predmeta – Nacionalna ekonomija na sveobuhvatan način, celovito i svestrano proučava uslove, stanja i promene u ekonomskoj stvarnosti bilo koje pojedinačno posmatrane zemlje, po pravilu one u kojoj se izučava. Uobičajeno se definiše kao **primenjena makroekonomska disciplina**, što znači da je njen predmet posmatranja privredna stvarnost određene zemlje, njena privreda kao celina. **Istražuje stanja i promene u agregatima, determinante i uslove koji ih određuju, te međusobne odnose sektora ili regiona, pojedinačno/različito grupisane** prema izabranim kriterijima. Najčešće se agregiranje vrši na osnovu sličnosti primenjenih procesa rada ili po teritorijalnoj pripadnosti, da bi se sa nekoliko nivoa izvršio potpun obuhvat raznovrsnim makroekonomskim agregatima. Kako ni jedna privreda, ma koliko velika i razvijena bila, nije samodovoljna to Nacionalna ekonomija u svojim istraživanjima ima u vidu i brojne oblike međunarodne razmene, odnosno celinu raznovrsnih ekonomskih odnosa sa inostranstvom.

Ova ekonomska disciplina prevashodno posmatra **privrednu aktivnost** zemlje u njenoj ukupnosti, kao – **proizvodnju, raspodelu, razmenu, upotrebu i potrošnju** (društveni proizvod, amortizacija, nacionalni dohodak, akumulacija, investicije, potrošnja stanovništva, prihodi i rashodi države, obim i struktura spoljnotrgovinske razmene, kao i celina ekonomskih odnosa sa inostranstvom), zatim **proizvodne fondove** u ulozi kapitala, ukupnu **zaposlenost i nezaposlenost, broj i raznovrsne strukture stanovništva, prirodne izvore i uslove**, te niz drugih. Sem agregatnim veličinama, Nacionalna ekonomija kao naučna/nastavna disciplina bavi se celinom privrede i kroz brojne uprosečene izraze stvarnosti – **kretanje cena i relativne odnose** (kao izraz uslova u kojima se formira ukupna ponuda i ukupna tražnja); **profitnim stopama; prosečnim platama** i njihovim odnosom prema profitu i produktivnosti rada; te **per capita** (po stanovniku) projekcijama svih agregata kojima se mogu preciznije iskazivati kretanja i upoređivati sa ostalim privredama.

Smisao ekonomskog pristupa uopšte, a kod Nacionalne ekonomije prevashodno na makro nivou, znači traženje puteva za uspostavljanje racionalne veze između ciljeva i raspoloživih sredstava za njihovo ostvarenje. Time se želi istaći nužnost izbora između većeg broja raznorodnih ciljeva koji se mogu dostići, na jednoj strani, i uslova za to, određenih ograničenim izvorima (resursima), uslovima, te ostalim raspoloživim činiocima, postojećom proizvodnjom, odnosno novostvorenom vrednošću, rečju upotrebom raspoloživog ekonomskog potencijala, na drugoj.

Struktura i dinamika rada na predmetu

Pošto smo prethodno naveli osnovni sadržaj predmeta Nacionalna ekonomija, u nastavku ćemo izložiti tematski plan rada sa dinamikom izvođenja predavanja i vežbi.

Predavanja u školskoj 2013/14. godini

Nedelja	Tematska celina
I	Predmet izučavanja Nacionalne ekonomije
	Privredni razvoj – pojam, savremeni koncept ljudskog i održivog razvoja
II	Činioci privrednog razvoja, stepen privrednog razvoja
	Bruto domaći proizvod i bruto nacionalni dohodak
III	Kvantitativna analiza izvora privrednog rasta
	Statističko metodološke osnove analize i istraživanja
IV	Privredni razvoj Jugoslavije/Srbije, Promene u strukturi društvenog proizvoda
	Dugoročne karakteristike privrednog razvoja zemlje, Industrija kao vodeća delatnost
V	Razvoj poljoprivrede, saobraćaja, trgovine i ostalih sektora privrede
	Društvena infrastruktura i razvoj Srbije, Obrazovanje
VI	Naučna istraživanja i razvoj
	Regionalni razvoj, Kriteriji ekonomske razvijenosti regiona
VII	Razlike u razvijenosti na prostoru Srbije, Regioni u Srbiji, Aktuelna ograničenja
	Pojam, vrste i funkcije investicija, Struktura investicija
VIII	Ekonomska efektivnost investicija, Osnovna obeležja investicione politike u Jugoslaviji/Srbiji
	Privredni sistem
IX	Veličina i razvojne pretpostavke Srbije, Privreda Irske
	Stanovništvo i radna snaga kao faktor razvoja
X	Privredni resursi i razvoj, Prirodni resursi i razvoj
	Obnovljivi prirodni izvori i uslovi, Resursi u Srbiji
XI	Institucionalne pretpostavke razvoja Srbije
	Određenje i retrospektiva tehnološkog progressa (TP)
XII	TP kao najdinamičniji faktor, TP i nacionalna ekonomija Srbije
	Ekonomska politika
XIII	Pojam i značaj životnog standarda, Siromaštvo i ekonomska nejednakost
	Životni standard u Jugoslaviji/Srbiji, Problem siromaštva, Socijalna politika
XIV	Tranzicija privrede, Tranzicija i privatno preduzetništvo
	Privatizacija i preduzetništvo u agroprivredi, Sabračajna politika, Prioriteti razvoja Srbije
XV	Svetska ekonomska kriza i kvalitet privrednog rasta u Srbiji
	Privreda posle političkih promena

Vežbe u školskoj 2013/14. godini

Nedelja	Tematska celina
I	Predmet izučavanja Nacionalne ekonomije
	Privredni razvoj – pojam, savremeni koncept ljudskog i održivog razvoja
II	Činioci privrednog razvoja, stepen privrednog razvoja
	Bruto domaći proizvod i bruto nacionalni dohodak
III	Kvantitativna analiza izvora privrednog rasta
	Statističko metodološke osnove analize i istraživanja
IV	Privredni razvoj Jugoslavije/Srbije, Promene u strukturi društvenog proizvoda
	Dugoročne karakteristike privrednog razvoja zemlje, Industrija kao vodeća delatnost
V	Razvoj poljoprivrede, saobraćaja, trgovine i ostalih sektora privrede
	Društvena infrastruktura i razvoj Srbije, Obrazovanje
VI	Naučna istraživanja i razvoj
	Regionalni razvoj, Kriteriji ekonomske razvijenosti regiona
VII	Razlike u razvijenosti na prostoru Srbije, Regioni u Srbiji, Aktuelna ograničenja
	Pojam, vrste i funkcije investicija, Struktura investicija
VIII	Ekonomska efektivnost investicija, Osnovna obeležja investicione politike u Jugoslaviji/Srbiji
	Privredni sistem
IX	Veličina i razvojne pretpostavke Srbije, Privreda Irske
	Stanovništvo i radna snaga kao faktor razvoja
X	Privredni resursi i razvoj, Prirodni resursi i razvoj
	Obnovljivi prirodni izvori i uslovi, Resursi u Srbiji
XI	Institucionalne pretpostavke razvoja Srbije
	Određenje i retrospektiva tehnološkog progressa (TP)
XII	TP kao najdinamičniji faktor, TP i nacionalna ekonomija Srbije
	Ekonomska politika
XIII	Pojam i značaj životnog standarda, Siromaštvo i ekonomska nejednakost
	Životni standard u Jugoslaviji/Srbiji, Problem siromaštva, Socijalna politika
XIV	Tranzicija privrede, Tranzicija i privatno preduzetništvo
	Privatizacija i preduzetništvo u agroprivredi, Sabračajna politika, Prioriteti razvoja Srbije
XV	Svetska ekonomska kriza i kvalitet privrednog rasta u Srbiji
	Privreda posle političkih promena

Oblici i način rada na predmetu

Predavanja na predmetu Nacionalna ekonomija realizuje dvoje nastavnika: prof. dr Biljana Jovanović Gavrilović i prof. dr Gojko Rikalović, a za izvođenje vežbi su, pored nastavnika, angažovana i dva asistenta: Mirjana Gligorić, diplomirani ekonomista - master i mr Dejan Molnar.

Deo predavanja biće realizovan uz upotrebu savremenih kompjuterskih prezentacija kojima će se dopunjavati i aktuelizovati raspoloživi podaci, saznanjima što su u međuvremenu stečena, a sve to uz aktiviranje studenata u analizama i unapređenju ovih. S druge strane, deo predavanja realizovaćemo na klasičan, *ex cathedra* način, kako bi se slušaocima omogućilo lakše praćenje i postupnost u izlaganju onih delova materije koje inače teže savlađuju, te da se razbije monotonija u procesu nastave.

Vežbe se izvode korišćenjem raznovrsnih oblika rada, kao što su analiza primera iz prakse, rešavanje zadataka, osvežavanje gradiva i provera znanja studenata, diskusije na dogovorene teme ili po izlaganjima tema obrađenih u esejskim radovima, simulacije i igre, individualne/grupne prezentacije i

drugi. Na većem broju časova vežbi, za grupe koje vode asistenti, učesvovaće i nastavnici, kako bi se obezbedila ujednačenost valorizacije aktivnosti, odnosno praćenje rada tokom procesa priprema za ispit.

Svi oblici aktivnosti studenata mogu biti osnova za vrednovanje na ispitu. Ona/on tokom semestra pokazuje da je ovladala/o delom materije putem sledećih aktivnosti: kolokvijum (do 15 poena*), esejski rad (do 5 poena*) i ostali raznovrsni oblici aktivnosti - domaći zadaci i aktivnosti na vežbama, analiza primera iz prakse sa izlaganjem i prezentacijom, diskusije na dogovorene teme (simuliranje stručne rasprave kroz igru), individualne/grupne prezentacije (do 10 poena*). Prisustvo je obavezno, tako da će se voditi evidencija prisutnosti časovima predavanja/vežbi.

Za izlazak na ispit potrebno je da student sakupi najmanje 18 poena. Maksimalan broj poena koji student može da ostvari u toku semestra iznosi 30.

Način ocenjivanja na predmetu

Svi oblici aktivnosti studenata u nastavi se prate i vrednuju, a nastavnik ih, prilikom zaključivanja ocene, uzima u obzir. U ukupnoj oceni, pomenute aktivnosti učestvuju sa 30%, a ocena na ispitu sa preostalih 70%. Konačna ocena se dobija tako što se broj bodova stečenih na vežbama podeli sa 10 i sabere sa ocenom na ispitu pomnoženom sa 0,7.

Literatura

dr Stevan Devetaković, dr Biljana Jovanović Gavrilović, dr Gojko Rikalović, **NACIONALNA EKONOMIJA**, udžbenik, CID, Beograd, 2013.

Držimo da one uobičajene izvore za tekuće praćenje kretanja u nacionalnoj ekonomiji Srbije (stručne i naučne časopise) studenti Ekonomskog fakulteta u Beogradu i inače prate, to ih nismo posebno nabrajali. Uz to, s obzirom da je Izdavačka delatnost Ekonomskog fakulteta dosta živa i raznovrsna, smatramo da je povoljna okolnost i upućujemo ih na odgovarajuća tekuća izdanja – prigodne zbornike radova, prevode iz strane literature, monografije i sve druge izvore koji se bave iz različitih uglova makroekonomskom stvarnošću Srbije.

Nastavnici i saradnici

dr **Biljana Jovanović Gavrilović**, redovni profesor, kabinet 422/IV, tel. 30 21 211, e-mail: bgavrilo@ekof.bg.ac.rs;

dr **Gojko Rikalović**, redovni profesor, kabinet 615/VI, tel. 30 21 172, e-mail: rikgoj@ekof.bg.ac.rs;

Mirjana Gligorić, asistent, kabinet 708/VII, tel. 30 21 084, e-mail: gligoric@ekof.bg.ac.rs;

mr **Dejan Molnar**, asistent, kabinet 708/VII, tel. 30 21 084, e-mail: molnar.dejan@gmail.com.